

«Час речей»: Бодріярове суспільство споживання та симуляції як складова сучасної картини світу

Герман Літке

Національний Університет «Києво-Могилянська академія»

Що являє собою сучасний стан справ? Це однозначно кризовий час Світу Людини: «як глобальний світ 1) ліберальної 2) людської 3) особистості. Тут омріяний земний рай обертається справжнім пеклом — і нині цей світ агонізує у нас на очах (Сватко, 2013, с. 10). Велику частину нашого життя ми проживаємо в знаково-інформаційному просторі, який розкривається на тлі багатьох криз, у тому числі — 1. Кризи правди, 2. Кризи довіри, 3. Кризи розуміння — які відчутні у впливі на взаємодію суспільства з інформацією. Це також час війни, що показав реальну дієвість впливу нематеріального виміру на чинну дійсність — знаково-інформаційного.

Наша фактична дійсність вже не має змоги чітко відмежуватися від знакової — повсякдення перенасичене інформаційними потоками: «Матеріальність речей більше не протистоїть безпосередньо матеріальності потреб». (Baudrillard, 1996, р. 64). Ми увійшли в епоху боротьби за право означувати та інтерпретувати реальність — це сучасна влада. Соціальні мережі, мас-медіа, реклама — генератори ярликів, меседжів, означування речей та подій (створюють образ реальності). Товари (речі) визначають людей, «персоналізують» (Baudrillard, 1998). Доступ до фактичної дійсності став надзвичайно проблематичним, як би дивно це не звучало. Як зазначає Ж. Бодріяр, модель випереджає факт: «Факти більше не мають власної траєкторії, вони народжуються на перетині моделей, один факт може бути породжений усіма моделями водночас» (Бодріяр, 2004, сс. 27-28). Стало складно давати однозначні відповіді, адже знаковий простір — мінливий простір становлення. Отже, подекуди ми вимушені працювати в ситуації невизначеності — тисячі поглядів-означувань на один об'єкт: «й це зроджує нейтральний щодо будь-якої верифікації вільно-персональний ігровий стиль увиразненої власним кругообертанням людини-знака в межах семіотично-комунікативного простору культури як символічного світу людини з його хрестоматійними «віком-вовкодавом» (Сватко, 2016, с. 27).

Як висновок, ті проблеми, що стають актуальними сьогодні чи заново актуалізуються з минулого (проте в новій формі) — повинні бути зрозумілими на тлі причин, що їх викликають. Реальність — знакова, зміни — швидкі, факти вибудовуються залежно від потреб будівельника. Наш світ — технологічно-знаковий світ. Це навіть новий тип технічно-комунікаційної конфігурації з пануванням віртуального середовища. Як зазначає Маклюен: «Будь-яка технологічна інновація в будь-якій культурі миттєво змінює всі ці чуттєві співвідношення» (сенсорний баланс) та «..всі соціальні зміни є на-

слідком нових технологій...» (McLuhan & Fiore, 1968, pp. 136, 6). Це все узагальнене в питанні нашого дослідження: «Чому ми маємо такий Світ Людини, який є кризовим та симуляційним, де споживання (на знаковому рівні) стає головною формою людського самоствердження?». Наостанок: «Яким чином ми тут опинилися?».

Бібліографія

Baudrillard, J. (1996). *The system of objects* (J. Benedict, Trans.). Verso.

Бодріяр, Ж. (2004). *Симулякри і симуляція*. (В Ховхун, Пер.). Основи.

Baudrillard, J. (1998). *The consumer society: Myths and structures* (C. Turner, Trans.). SAGE.

McLuhan, M. & Fiore, Q. (1968). *War and peace in the global village* (J. Agel, Producer). Bantam.

Сватко, Ю. І. (2012). Методологічні засади європейського філософування в аспекті софійного синтезу. *Мастеріум*, 47, 3–27.

Сватко, Ю. І. (2016). Фрагментарій «великої гри» для ХХІ століття. Вступ. *Наукові записки НаУКМА: Філософія та релігієзнавство*, 180, 22-29.

Сватко, Ю. І. (2013). «Кінець прекрасної епохи», або Час зміни «картинки»? *Наукові записки НаУКМА: Філософія та релігієзнавство*, 141, 3–12.

Філософія: елітарність та егалітарність

Юрій Ходанич

Ужгородський національний університет

З набутого мною протягом останніх років досвіду стають помітними два ключові фактори: а) фактор сприйняття філософії як чогось «незрозумілого», «складного»; б) фактор сприйняття її як чогось «зайвого», чогось для «обраних» як окремої когорти людей, схильних до міркування, пошуку істини тощо. В обох зазначених факторах можна простежити дещо спільне — знеохоту до заняття філософією, коренем якої є нерозуміння чи поверхнєве сприйняття. Описаний «стан справ» схиляє до необхідності обґрунтувати та розділити філософію як сферу елітарну та філософію як сферу егалітарну, однак, при цьому, що найважливіше — з'ясувати точки, де ці сфери, здавалося б, віддалені одна від одної, все таки перетинаються (Завійська, 2010). Останнє завдання матиме значення не тільки з погляду підкреслення цінності філософії як такої, але й збереження її цілісності, незважаючи на можливість поділу на сфери реалізації.